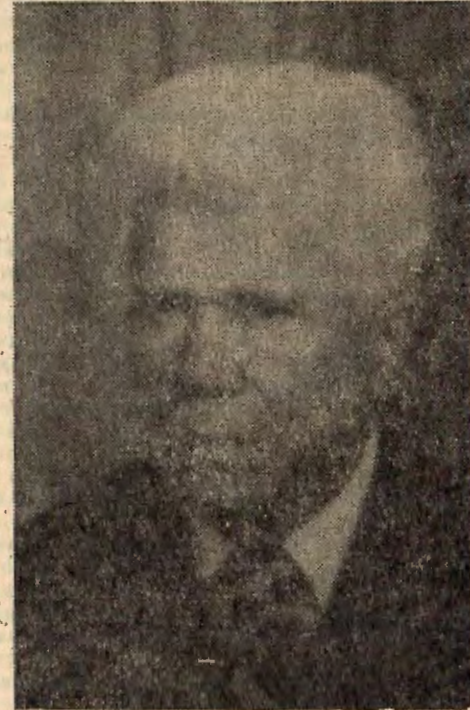

ПРОФЕСОР ИГНАТ ПЕНКОВ НА 70 ГОДИНИ

През 1983 г. професор Игнат Пенков навършва 70 години. Нашата общественост с радост отбелязва тази годишнина.

Игнат Пенков е роден на 23 февруари 1913 г. в град Плевен в бедно семейство. Баща му е дребен служещ, а майка му — обща работничка. От дете неговите родители го привикват на труд, на честност и скромност. Още неукрепнал

Снимка на проф. д-р Игнат Пенков

юноша недоимъкът го принуждава да работи като наеман физически работник. Той учи и работи или по-точно той работи, за да учи. Тук трябва да се търси първопричината за формирането на неговите политически възгледи и за участието му в прогресивното движение, влизането в редовете на въздържателното дружество, в РМС, БОНСС и БКП. Едва 17-годишен той носи храна в затвора на Пенчо Апостолов и Фердинанд Александров, първият зверски убит във Вълчегрънската гора, а вторият обесен в Плевенския затвор.

Като студент по география от 1932 до 1936 г. той остава на пълна самоиздръжка. Редовно посещава лекциите и взема активно участие в семинарните занятия. Има отличен успех. Дейно ръководи студентското академическо географско дружество. Социалната несправедливост непрекъснато се набива в неговото съзнание. Затова той намра и време, и сили, и смелост, за да участва в акциите на БОНСС срещу монархизма, фашизма и капитализма. Неколкократно е арестуван и инквизиран в Плевен и София. Негов отговорник в нелегалната дейност и най-добър другар е покойният доцент по география Борис Иванов — убеден марксист, ревностен радетел на политическата география.

Игнат Пенков завършва университета през 1936 г. с отличие. Учи преподава последователно в Казичене, Пловдив и Троян, а с конкурс бива назначен за учител в Първа Софийска мъжка гимназия. През 1939 г. заминава на 2-годишна специализация във Виена. След завръщането си той е назначен за асистент по география в университета. Игнат Пенков е възпитаник на немската географска школа. Той специализира при Хуго Хасингер — ръководител на географията във Виенския университет и разбира се, възприема антропогеографските му идеи. Още в първите му творби просветляват някои установки на историческия материализъм.

На широкия друм на науката Игнат Пенков излиза след 9.IX. 1944 г., когато започва активно да работи за идеологическото и организационното преустройство на географията. Игнат Пенков привлича нови преподаватели и асистенти и обединява едно ядро от убедени марксисти. Той е един от първите български географи след 9. IX. 1944 г., който започва да прилага марксисткия диалектически метод и принципите на историческия материализъм в географията у нас, да утвърждава икономическата география в Софийския университет и в България. За бързото и основно усвояване на марксизма-ленинизма и за използване постиженията на съветската икономическа география най-ярко доказателство е написаната от него студия „Стопанскогеографска характеристика на района Перник — Драгичево — Батановци“. Тя е първата икономикогеографска студия, написана у нас в духа на районната школа на Н. Н. Барански. За първи път авторът използва движението на работната сила в района като индикатор за неговите граници. Освен методическо значение тази студия има конкретен научен принос. В нея се разглеждат редица проблеми. В този труд има и творчески идеи, някои от които се потвърдиха в живота, като например единството на селищата Църква (сега Даскалово), Перник и Темелково. Качествата на „Района Перник — Драгичево — Батановци“ бяха високо оценени и Игнат Пенков с него се хабилитира.

Игнат Пенков участва активно в дискусиата по икономическото райониране, като отстоява тезата за съответствие на икономическото с административно-политическото поделение на България. Наистина той не защити обосновано тази теза, дори допусна формализъм, като обяви, че всяко ниво на административното деление е ниво в таксономичната система на икономическото райониране. В поддържаната от него теза, както показва и настоящето, има голяма логика, защото се улеснява политиката на партията в социалната и икономическата област.

През 1951 г. на 38-годишна възраст Игнат Пенков получава научното звание професор. Като професор и ръководител на катедрата по Икономическа география на България и другите страни Игнат Пенков разгръща своите творчески възможности.

Ако се прегледат беголо научните трудове на Игнат Пенков, ще се остане с впечатление, че той няма определен профил. Едно внимателно анализиране на неговата научна продукция обаче показва подчертана ориентация към икономическото райониране. Той прониква в тази проблематика главно чрез изследване на селищата. За него е аксиома, че градът е стожерът на териториалните икономически единици. Друга характерна особеност на неговите изследвания е широкото прилагане на историческия подход. Игнат Пенков сега може да се счита като един от най-добрите изследователи на миналото и настоящето на

селищата в България. Нему са известни всички основни литературни източници на немски, руски, френски и английски език за миналото на нашите земи, за селищата, в т. ч. и за техния генезис. Без сам да поддържа експедиционализма и емпиризма, обективно той е един от най-ярките им представители в географията на България. Може само да се съжалева, че своите знания той недостатъчно анализира, систематизира и обобщава.

Много са публикациите на И. Пенков по проблемите на нашите селища. По-важните от тях са: „Наши градове“ (в съавторство), „Селищата в Костенецкия микрорайон“, книгите за Търново (в съавторство), Плевен, Шумен (в съавторство), Толбухин (в съавторство), Бургас (в съавторство), „Новите градове в България“ и др.

Игнат Пенков изследва както отделни селища, така и някои явления на всички селища в България, като тяхното население, разпределението на селищата в зависимост от надморската височина и др. В тези изследвания са обхванати най-големите градове в България, новите ни градове, пръснатите селища в Смолянско, селищната мрежа в Пернишко и др. Голямата информация, с която той разполага, му позволява при този подход да прави обосновани конкретни предложения за икономическото развитие на отделни селища, а така също да прави изводи и установки, отнасящи се за всички селища в страната.

Игнат Пенков пръв класифицира нашите селища по икономикогеографски белези. Първоначално неговите схващания по тези въпроси не бяха методически добре обосновани и ясни, но те подтикнаха изследванията и очертаха нови проблеми, нови хоризонти за научна дейност. Те станаха изходно начало за доразвитие на проблемите, свързани със структурата и тяхната функционална и районно-териториална класификация. Сега тези теоретични положения са инфилтрирали в основата на политиката на партията за развитието на селищата и селищните системи в България.

Икономическото райониране на страната като тематика на научна работа проф. Игнат Пенков осъществява и чрез редица трудове за развитието и териториалното разположение на стопанските отрасли. Приносно значение имат статиите му за хранително-вкусовата промишленост в Пловдивски и Плевенски окръг (в съавторство) и по въпроса за териториалното разположение на хранително-вкусовата промишленост в България, за химическата промишленост. На тази тематика той посвещава и много други статии, като „Стопанският облик на Западна Тракия“ (1946), „По въпроса за снабдяването на Маданския минен район“ (в съавторство, 1963) и др. Най-ценни са работите му за микрорайоните на Костенец (1964 и 1965), на Бургас (1969) и на Нови пазар — Каспичан (1971).

През целия си съзнателен живот Игнат Пенков е активен общественик. Инициативен и дисциплиниран, той с високо чувство на отговорност изпълнява задълженията си в БКП и профорганизацията, като организатор на висшето образование по география, като декан на филиала на СУ „Кл. Охридски“ в Шумен, ръководител на дружество „Г. Кирков“ в университета и деен негов лектор. Най-големи са обаче неговите постижения като преподавател и възпитател на хиляди студенти и научен ръководител на аспиранти и асистенти, някои от които сега са професори, доценти, старши научни сътрудници, асистенти. За Игнат Пенков може да се каже, че стана изтъкнат учен, защото беше изтъкнат преподавател. И обратното.

Юбиларът е добре известен и в чужбина. Той е чел лекции по икономическа география на България в СССР, ГДР, Австрия и други страни. Участвувал е активно в много международни конгреси, конференции, симпозиуми. Има публикации в съветски, немски, полски и унгарски списания. В творческия си ует на Игнат Пенков има една характерна черта. Той не е от онези научни работници, които творят наука заради самата наука. Той търси каквато и да било възможност да свърже знанията си с живота, с практиката. Той не е и от онази категория „учени-мъдрец“, които само мислят и премислят, но не творят, не действуват. Проф. Пенков работи под девиза, че науката трябва да слу-

жи на живота, на народа. Той няма запазени научни тайни. Всички свои знания той споделя със своите колеги, той популяризира чрез всички възможни форми — публикуване на научно-популярни и популярни книги, статии, изнасяне лекции и беседи. В това отношение трябва изрично да се споменат неговите учебници по икономическа география на България за студенти, курсисти и ученици, от които хиляди младежи са получавали не само знания по тази научна дисциплина и учебен предмет, но заедно с това са вкусували от сладостта на родолюбието, съдържащо се в учебниците му по отечествена география.

Професор Игнат Пенков е автор на повече от 350 научни, научно-популярни и популярни трудове, книги и статии. Между тях 20 са научни студии, 31 научни статии, 8 учебника за висши, полувисши, средни и основни училища, 14 научни и научно-популярни и популярни книги. Той е съавтор на редица сборници, на монографията География на България, т. II, Икономическа география (1961 и 1981) и др.

Поради дългогодишната му успешна научна, преподавателска, народополезна дейност проф. Пенков е носител на ордена „Червено знаме на труда“, „Кирил и Методий“ I степен, медал „За заслуги към БАН“, „За участие в Отечествената война“ и на още много други отличия. В годината на неговата седемдесетгодишна всички негови ученици и колеги му поднасят още една награда — своето дълбоко уважение, своята признателност и пожелания за нови творчески импулси, за нови успехи, за здраве и дълголетие.